

Asia: VN/16552/2022

Arviomuistio lautamiesten valintatavasta

Lausunnonantajan lausunto

1. Pitäisikö lautamiesten valintatapaa muuttaa nykyisestä? Miksi?

Nykyinen valintatapa on kustannuksiltaan huokea ja muutenkin toimiva. Koska lautamiesten valinta tapahtuu poliittisella päätöksentekotasolla, se sopii huonosti yhteen tuomioistuinten ja tuomareiden riippumattomuusvaatimuksen kanssa. Siksi nykyistä valintatapaa on syytä muuttaa sellaiseksi, että se on sopusoinnussa riippumattomuusvaatimuksen kanssa.

2. Jos lautamiesten valintatapaa muutetaan, kenen pitäisi nimetä lautamiesehdokkaat? Miksi?

-

3. Pitäisikö lautamiesten mahdollinen rikostausta selvittää ennen kuin heidät voitaisiin nimittää tehtävänsä? Jos, niin kenen pitäisi tällainen selvitys tehdä?

Rikostaustat tulisi selvittää nimittävän tahon toimesta.

4. Jos lautamiesehdokkaita olisi enemmän kuin lautamiespaikkoja, kenen pitäisi valita lautamiehet asetettujen ehdokkaiden joukosta? Miten valinnan pitäisi tapahtua?

Tällaisessa tilanteessa arpominen olisi tasapuolinen keino valinnan tekemiseksi.

5. Jos lautamiesten valintatapaa muutetaan, kenen pitäisi nimittää lautamiehet? Miksi?

Tuomioistuinvirasto olisi luonteva nimittämistaho tai vaihtoehtoisesti sen yhteydessä toimiva lautamiesten valinnan tekevä erillinen lautakunta. On selvää, että tällainen uusi tehtävä vaatisi lisäresurssin myöntämistä Tuomioistuinvirastolle.

Jo ennestään ylityöllistetyille tuomioistuimille lautamiesten valintaa ei ole tarkoituksenmukaista säilyttää, vaikka tällaista ratkaisua voidaankin periaatteellisilla syillä hyvin puoltaa.

6. Muita kommentteja arviomuistiosta?

Arviomuistiossa on monipuolisesti käsitelty lautamiesten valintatapaan liittyviä kysymyksiä ja se toimii hyvänä pohjaselvityksenä jatkotyöskentelylle.

Savela Antti
Itä-Suomen hovioikeus